

Yhdenvertaisuus ja sukupuolten välinen tasa- arvo Liikkuvat-hankkeissa

Liikunnallisen elämäntavan paikallisten
kehittämishankkeiden seuranta ja arviointi 2021

Likes

Strateginen tietotuotanto

Elina Tarkiainen, Marianne Turunen & Kaarlo Laine

L I K E S
Näyttää suuntaa liikkeelle

Avustuksen tarkoitus ja painopisteet

Tarkoitus

Liikunnallisen elämäntavan paikallinen kehittämisavustus on opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä ja aluehallintovirastojen jakama kehittämishankeavustus, jota voivat hakea kunnat sekä varhaiskasvatusta järjestävät rekisteröidyt yhteisöt ja säätiöt.

Avustuksen päätavoitteena vuonna 2021 oli lisätä väestön liikuntaa ja fyysistä aktiivisuutta Suomessa koko elämänsä aikana, erityisesti vähän liikkuvien keskuudessa. Avustusten avulla toimeenpantiin valtakunnallisia liikunnan edistämishankkeita eli Liikkuvat-ohjelmia paikallisella tasolla.

Painopisteet

Avustuksen pääpainopisteet olivat vuonna 2021 Liikkuvat-ohjelmiin liittyvät paikalliset toimet eli **Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva aikuinen ja Ikiliikkuja -ohjelmien tavoitteisiin kytkeytyvät toimet.**

Avustuksen muut painopisteet ovat matalan kynnyksen lasten ja nuorten liikunta, soveltava liikunta, useiden ikäryhmien liikunta ja muu esimerkiksi yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa liikunnallisessa elämäntavassa edistävä toiminta.

Lue lisää hankkeista: [Syväoja, H., Tarkiainen, E., Kukko, T. & Turunen, M. 2023. Liikunnallinen elämäntapa 2021. Liikunnallisen elämäntavan paikallisten kehittämishankkeiden loppuselvitysten arviointiraportti. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.](#)

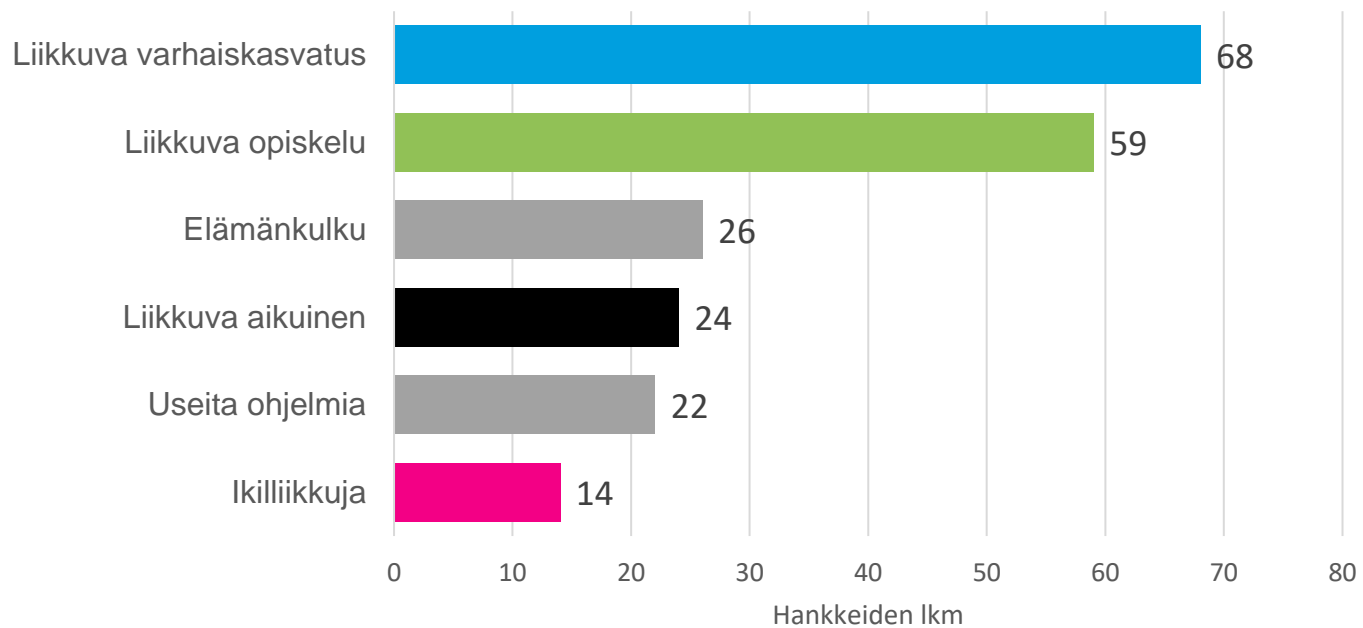
Ohjelmat

**LIKKUVA
AIKUINEN**

**IKI-
LIKKUJA**

Hankkeiden lukumäärä sen mukaan, minkä ohjelman tavoitteisiin hanke pyrkii pääasiassa vaikuttamaan (2021).

Elämäntulku -painopisteen hankkeissa kohderyhmänä on yleisimmin koko kunnan väestö.

Lähtökohdat

- Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014
  - *Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.*
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986
- Liikuntalaki 390/2015
  - *Lain toteutumisen lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.*
- Valtionavustusten hakuilmoitukset ja liitteet
  - Liikunnallisen elämäntavan paikalliset kehittämisavustukset
  - Liikkuva opiskelu -avustukset

Arviointimenetelmät

Hankeseurannassa on tarkasteltu hankkeiden hakuvaiheen toimenpidekirjauksia, jotka liittyvät:

- 1) **sukupuolten tasa-arvoon**
- 2) **yhdenvertaisuuden edistämiseen**
- 3) **eriarvoisuuden vähentämiseen liikunnan ja liikunnan edistämisen kontekstissa.**

Luokat on jaettu kirjauksiin kahdella eri tasolla: **a) strategisella tavoitetasolla** ja **b) toimenpiteissä**. Näin ollen kirjausten tarkastelut on jaettu yhteensä kuuteen eri luokkaan.

Tarkastelut on toteutettu avustuskokonaisuuksissa sekä ohjelmittain/kohderyhmittäin niin määrällisesti kuin laadullisesti.

- **Määrälliset tarkastelut:** Kuinka monen hankkeen toimenpidesuunnitelmissa on em. mainintoja?
- **Laadulliset tarkastelut:** Minkälaisia maininnat ovat?

Johtopäätöksissä huomioitavaa

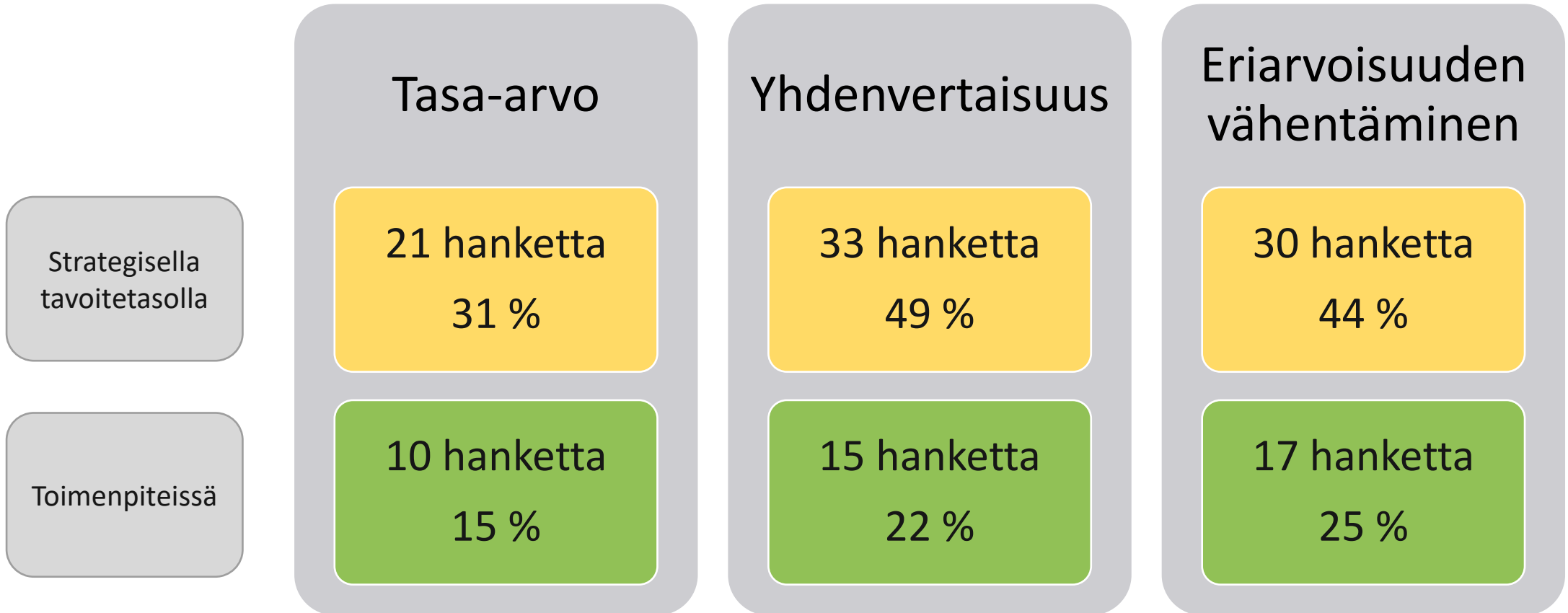
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus -luokittelut ovat suuntaa antavia.
- Hankesuunnitelmat ovat suunnitelmia, joiden muutokset ovat mahdollisia. Liitteitä ei huomioida.
- Termistön osaamisessa ja määritelmien ymmärtämisessä on eroja hankkeiden välillä.
- Tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja eriarvoisuuteen liittyvät maininnat hankesuunnitelmissa eivät välttämättä koske koko hanketta, vaan voivat kohdentua tiettyyn osahankkeeseen.
- Yhdenvertaisuuslain mukaisesti tarkastellaan niitä tekijöitä, jotka nousevat hankesuunnitelmista esille.

Yhdenvertaisuuden edistäminen vrt. eriarvoisuuden vähentäminen: erottelu hankearvioinnissa

- Yhdenvertaisuutta edistetään kohdentamalla toimenpiteitä tietyille kohderyhmälle: sairaille, toimintakyvyltään heikentyneille, erityisen tuen tarpeessa oleville tai eri kansallisuuksille kuten maahanmuuttajille.
- Eriarvoisuutta vähennetään tarjoamalla palveluja avoimesti, matalalla kynnyksellä, edullisesti/maksuttomasti ja parantamalla palvelujen saavutettavuutta niin, että mahdollisimman moni voisi osallistua eikä esim. varallisuus tai välimatka olisi osallistumisen esteenä.

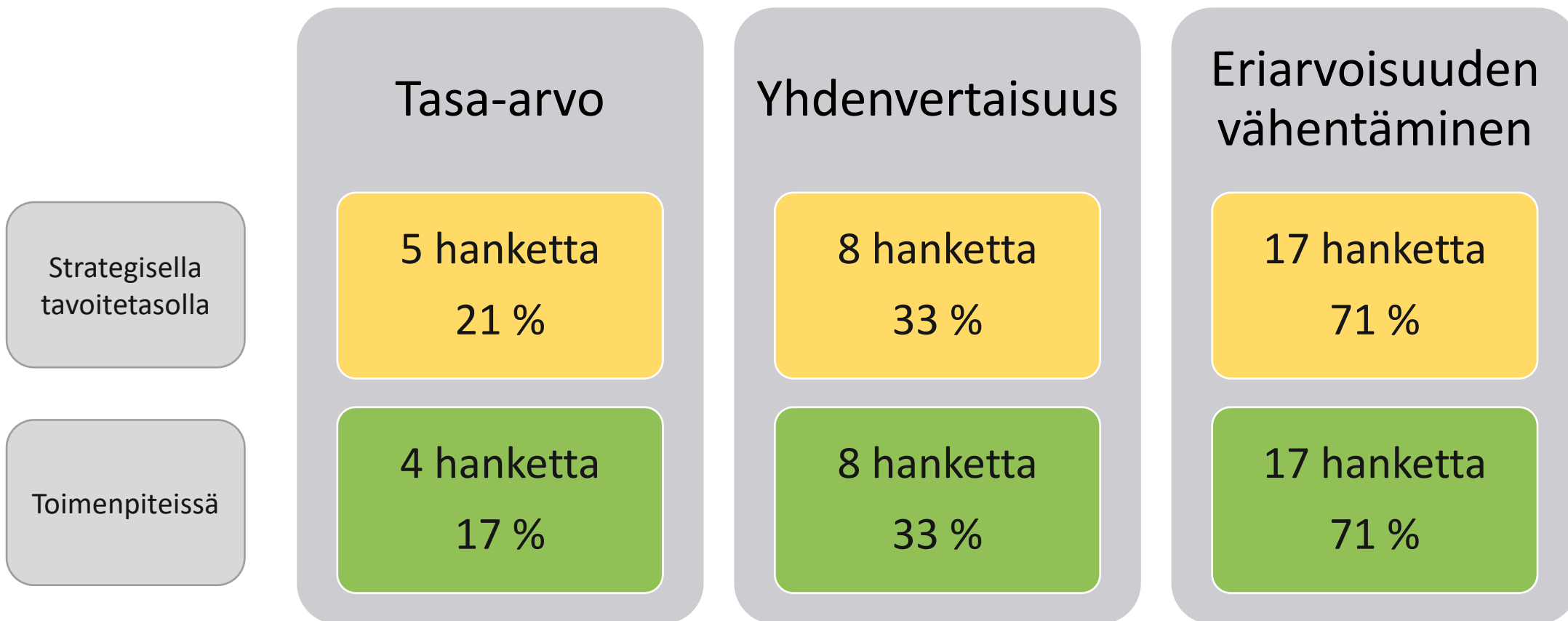

n=68

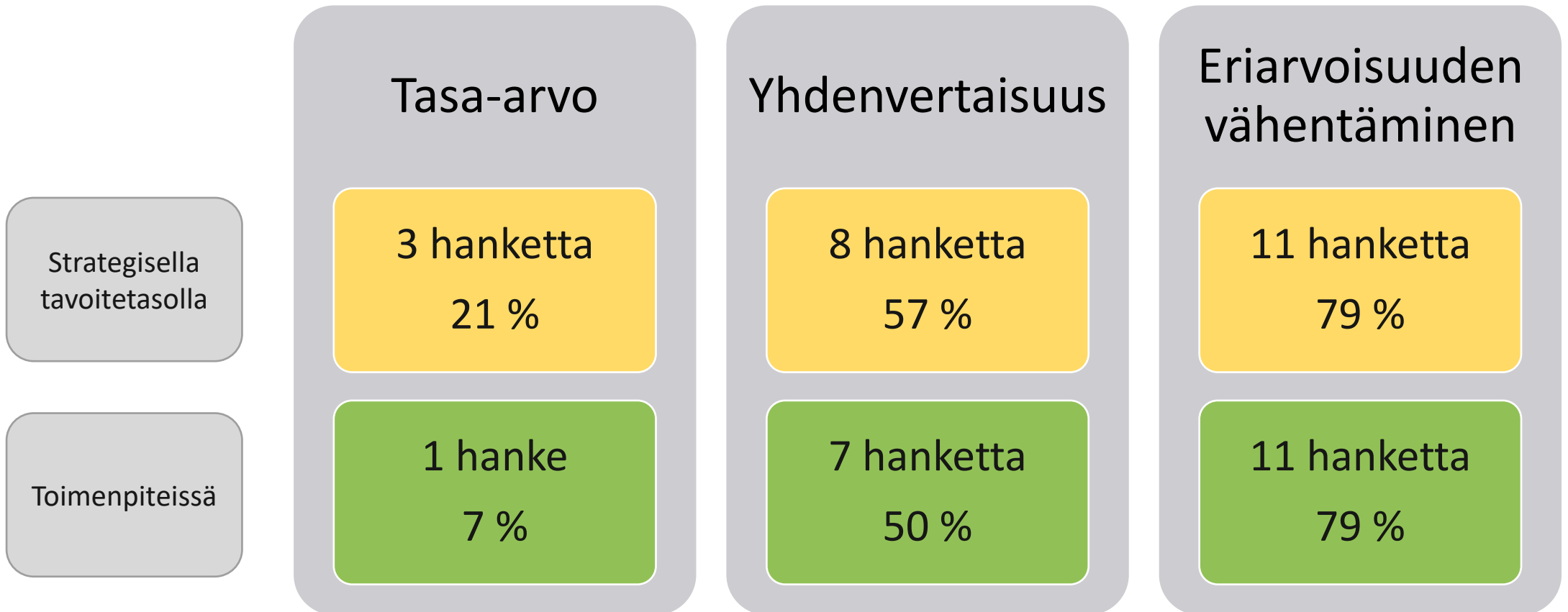
LIKKUVA AIKUINEN

n=24

n=14

n=59

Strategisella
tavoitetasolla

Toimenpiteissä

Tasa-arvo

25 hanketta
42 %

10 hanketta
17 %

Yhdenvertaisuus

32 hanketta
54 %

14 hanketta
24 %

Eriarvoisuuden vähentäminen

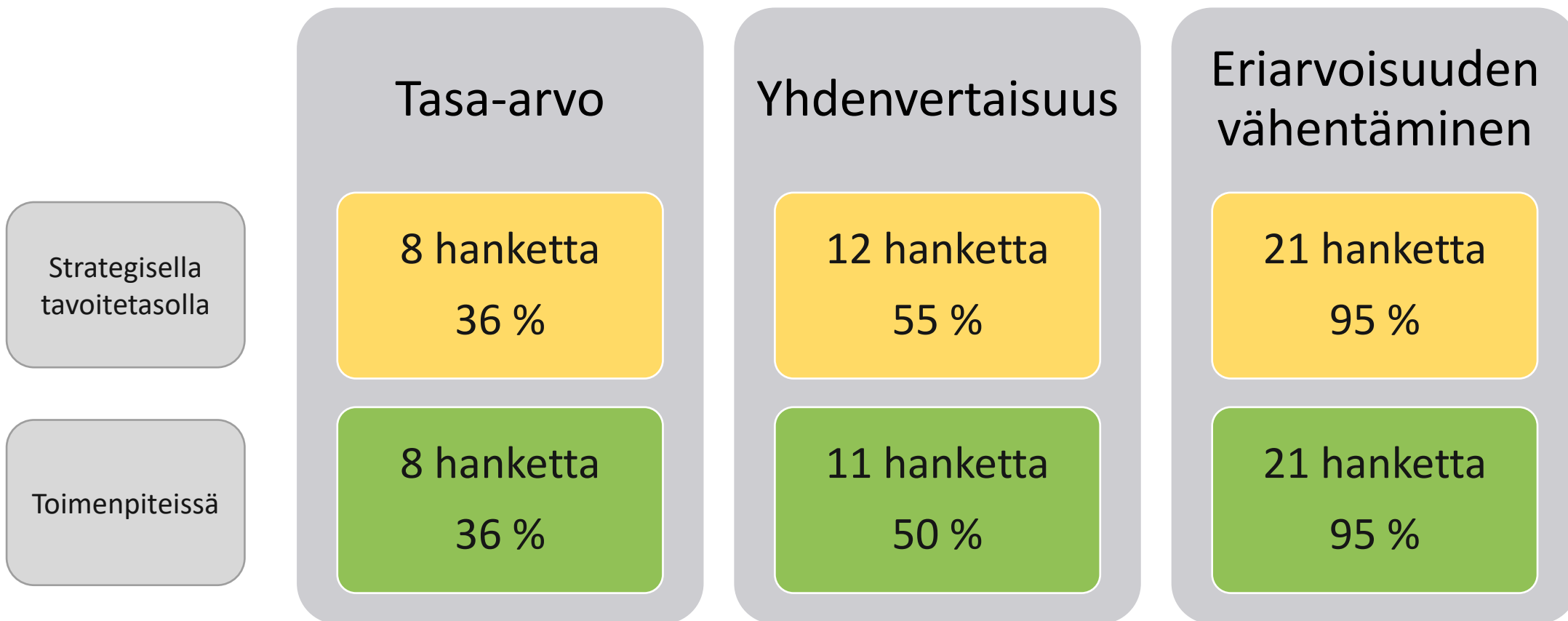
34 hanketta
58 %

43 hanketta
73 %

Useita ohjelmia

Laajoja hankkeita, joissa on monenlaista toimintaa.
Hanke sisältää tyypillisesti toisistaan irrallisia osahankkeita,
jotka kohdentuvat eri Liikkuvat-ohjelmille.

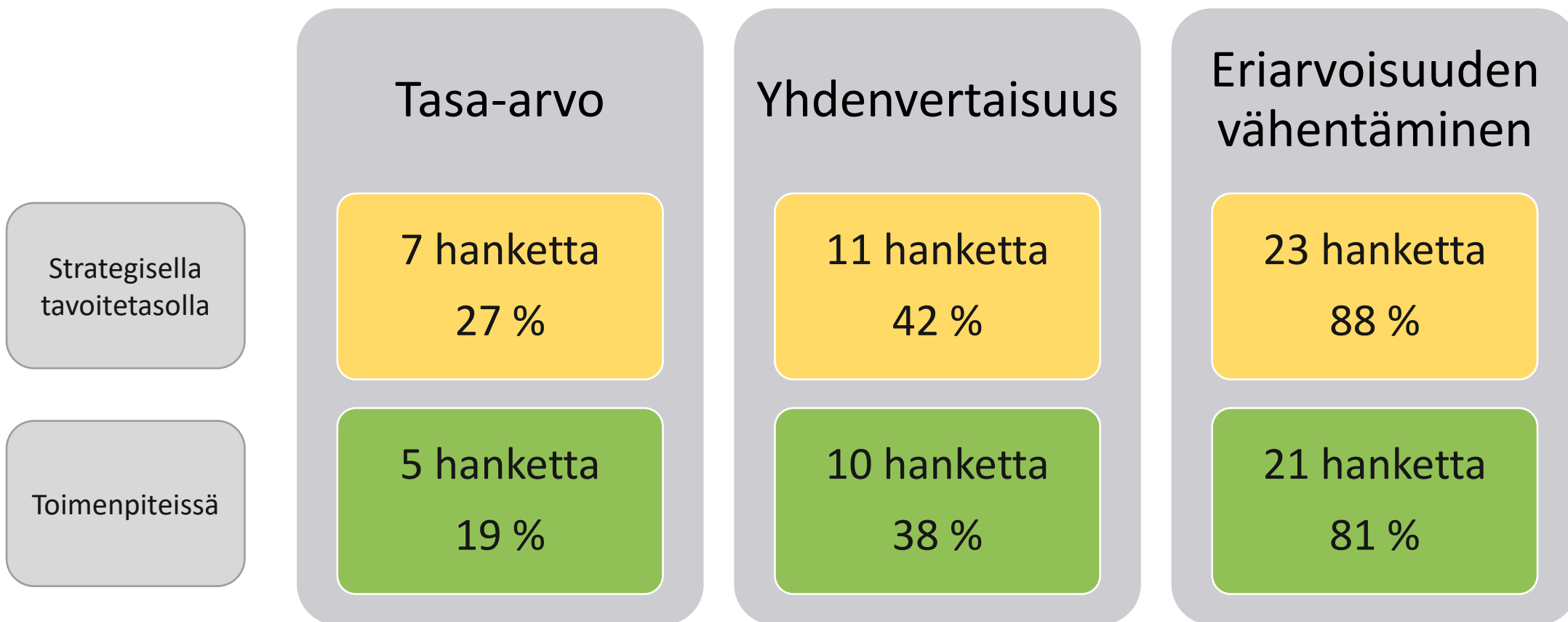
n=22

Elämänkulku

n=26

Kohderyhmänä on yleisimmin kunnan koko väestö. Tyypillisesti aktivoidaan kaikenikäisiä kuntalaisia liikkumaan järjestämällä ryhmäliikuntaa, liikuntaneuvontaa ja tapahtumia. Sisältönä on usein mm. luontoliikuntaa ja perheliikuntaa.

Yhteenveto

OHJELMA	TASA-ARVO			YHDENVERTAISUUS			ERiarvoisuuden vähentäminen			N
	Strateginen tavoitetaso	Toimenpide-taso	Molemmat tasot	Strateginen tavoitetaso	Toimenpide-taso	Molemmat tasot	Strateginen tavoitetaso	Toimenpide-taso	Molemmat tasot	
Varhaiskasvat us	21 (31 %)	10 (15 %)	8 (12 %)	33 (49 %)	15 (22 %)	13 (19 %)	30 (44 %)	17 (25 %)	14 (21 %)	68 (100 %)
Opiskelijat	25 (42 %)	10 (17 %)	9 (15 %)	32 (54 %)	14 (24 %)	12 (20 %)	34 (58 %)	43 (73 %)	30 (51 %)	59 (100 %)
Aikuinen	5 (21 %)	4 (17 %)	3 (13 %)	8 (33 %)	8 (33 %)	7 (29 %)	17 (71 %)	17 (71 %)	15 (63 %)	24 (100 %)
Ikiliikkuja	3 (21 %)	1 (7 %)	-	8 (57 %)	7 (50 %)	6 (43 %)	11 (79 %)	11 (79 %)	10 (71 %)	14 (100 %)
Useita ohjelmia	8 (36 %)	8 (36 %)	3 (14 %)	12 (55 %)	11 (50 %)	8 (36 %)	21 (95 %)	21 (95 %)	20 (91 %)	22 (100 %)
Elämäntakuu	7 (27 %)	5 (19 %)	3 (12 %)	11 (42 %)	10 (38 %)	8 (31 %)	23 (88 %)	21 (81 %)	19 (73 %)	26 (100 %)
Yhteensä	69 (32 %)	38 (18 %)	26 (12 %)	104 (49 %)	65 (31 %)	54 (25 %)	136 (64 %)	132 (62 %)	108 (51 %)	213 (100 %)

Toteumaa loppuselvityksistä

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon käsitteitä käytetään joskus synonyymeina:

”Tasa-arvon näkökulmasta eri ikäisille järjestetään myös omia toimintatuokioita.”

”Hankkeen myötä lasten tasa-arvoinen liikunta on lisääntynyt, koska kaikilla ryhmillä on samat tavoitteet lasten ikä huomioiden.”

Konkretia jää toisinaan puuttumaan:

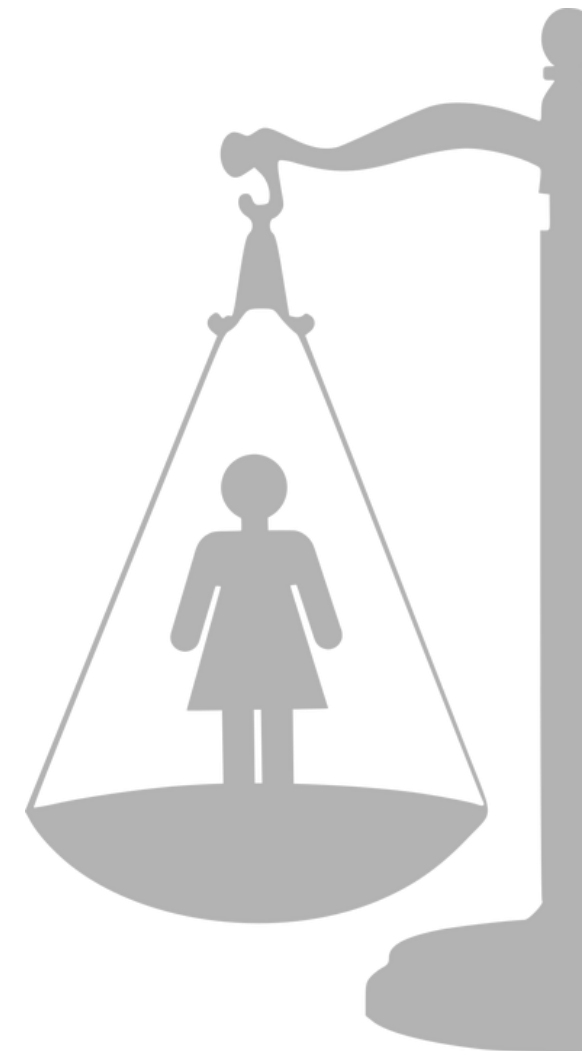
”Meillä kaikki liikunta on sukupuolisensitiivistä ja tasa-arvoista. Kaikki sulassa sovussa mukana.”

”Toimintaamme ovat tervetulleita kaikki työkäiset, joten yhdenvertaisuus toteutuu mallikkaasti.”

Joissain tapauksissa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden teemat toteutuvat kuvailussa toiminnassa erinomaisesti:

”Tytttöjen fyysiseen aktiivisuuteen kiinnitettiin huomiota keskustelemalla kasvattajien kanssa tyttöjen liikkumisesta sekä keräämällä tietoa opinnäytteinä toteutettujen tutkimusten avulla. Tyttöjen liikuntamieltymyksiä on huomioitu materiaalien ja tapahtumien suunnittelussa ja tietoa on jaettu lapsilähtöisen liikuntatoiminnan suunnittelun tueksi.”

”Hankekauden aikana saimme juurrutettua molempiin kaupunkeihin tavoitteiden mukaisesti selkosuomenkielisen ja vieraskielisen liikuntaneuvonnan toimintamallin, joka huomioi kohderyhmän erityistarpeet. Uuden toimintamallin ansiosta voimme tarjota jatkossa liikuntaneuvontapalveluita entistä yhdenvertaisemmin myös vieraskielisille ja eri kulttuuritaustoista tuleville.”

Johtopäätökset ja pohdinta

- **Sukupuolten tasa-arvo** huomioidaan tavoitetasolla prosentuaalisesti parhaiten **Liikkuva opiskelu -hankkeissa**, mutta suhteessa tähän suuri osa näistä maininnoista jää vaille konkreettisia toimenpiteitä.
- **Yhdenvertaisuuden edistämiseen** liittyviä mainintoja on prosentuaalisesti eniten **Ikiliikkuja -hankkeissa**. Ikäihmisten hankkeissa toimenpiteitä on usein tarpeen kohdentaa sairastuneille, toimintakyvyltään heikentyneille ja liikuntarajoitteisille ikäihmisille
- Vertailu ohjelmien välillä ei kuitenkaan ole informatiivista, sillä kohderyhmät, kohderyhmien tarpeet ja ohjelmakohtaiset toimenpiteet hankkeissa ovat erilaisia.
- Temaattisesti tarkasteltuna sukupuolten tasa-arvon edistäminen ei nouse kovin tiheästi esille. Yhdenvertaisuuden edistäminen toteutuu hankkeissa paremmin kuin sukupuolten välisen tasa-arvon. Eriarvoisuuden vähentäminen näkyy hankesuunnitelmissa näistä kolmesta parhaiten.
- Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät maininnat hankesuunnitelmissa ovat melko suppeita ja **pelkästään strategisella tavoitetasolla esitetyt tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden maininnat jäävät helposti hankkeen toiminnasta irrallisiksi**.
- Tavoitteiksi asetetut ja lisäksi toimenpiteisiin kirjatut tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistoimet johtavat todennäköisimmin konkreettisiin tuloksiin.

Lisätietoa

Elina Tarkiainen

Ohjelmakoordinaattori
Liikkuva aikuinen -ohjelma
Likes | Hyvinvointiyksikkö, Jamk
elina.tarkiainen@liikkuva aikuinen.fi

Kaarlo Laine

Johtava tutkija
Strateginen tietotuotanto
Likes | Hyvinvointiyksikkö, Jamk
kaarlo.laine@jamk.fi

likes.fi

Avustukset

aviavustukset.fi

Viittaus: Elina Tarkiainen, Marianne Turunen & Kaarlo Laine. 2021. Yhdenvertaisuus ja sukupuolten välinen tasa-arvo Liikkuvat-hankkeissa. Liikunnallisen elämäntavan paikallisten kehittämishankkeiden seuranta ja arviointi 2021. Likes.

Marianne Turunen

Tutkija
Strateginen tietotuotanto
Likes | Hyvinvointiyksikkö, Jamk
marianne.turunen@jamk.fi

LIKES